

*Tijdschrift voor teelt
en afzet van populier en wilg*

7e JAARGANG No. 4 DEC. 1970

Uitgave van de Stichting Populier
Verschijnt vier maal per jaar

Redactie:

K. Adema, Eindhoven

H. W. Kolster,
Secretaris, Wageningen

Ir. R. Koster, Wageningen

Ir. W. E. Meijerink, Arnhem

Ir. J. L. F. Overbeek, Zwolle

Ir. P. de Sonnaville, Winssen

Redactioneel medewerkster:

Mej. G. H. Jansen, Wageningen

Redactieadres:

Bowlespark 18, Wageningen
Telefoon 08370-4649

Administratie:

Gen. Foulkesweg 64,

Wageningen

Telefoon: 08370-6111

Postrekening nr.: 1172915

t.n.v. Stichting Populier

te Wageningen

Abonnement f 3,50 per jaar,
losse nummers f 1,50

Drukkerij:

A. Verweij

Spijk 5, Tel. 2831, Wageningen

Op de omslag:

*Sterk door de watermerkziekte aan-
getaste knotwilg; oude takken geheel
afgestorven, de pas gevormde jonge
takken nog gezond (zie het artikel van
E. C. Jansen op pag. 57).*

Foto's: J. B. W. Weg

Inhoud

Populus trichocarpa 'Fritzi Pauley', J. T. M. van Broekhuizen	54
De watermerkziekte bedreigt de schietwilgen (Salix alba L.), E. C. Jansen	57
EEG kwaliteitsnormen voor de handel in Aigeiros populieren, R. Koster	61
Behandeling van plantsoen	63
Prijsvraag	64
Dikke populieren	64
Bestel tijdig plantsoen voor komende plantseizoenen	65
Rassenlijst	65
Populiereteelt in beeld	66
Belangrijke publikaties	68
Kalender	69

Mededelingen van de redactie

Door de prijsstijgingen in 1970 en de aangekondigde prijsverhogingen voor 1971 is het noodzakelijk de abonnementsprijs en de prijs van de losse nummers met ingang van 1 januari 1971 te verhogen.

De abonnementsprijs voor 1971 is door het bestuur van de Stichting „Populier” vastgesteld op f 5,— per jaar, de prijs van de losse nummers op f 2,— per stuk.

Ondanks deze prijsverhoging blijft de prijs van het tijdschrift dankzij financiële medewerking van derden, zeer laag. De kostprijs is vele malen hoger; bedroeg deze in 1970 ca. f 17,—, in 1971 zal hij stijgen tot ca. f 20,— per abonnement. De prijsverhoging van f 1,50 per jaar is dus slechts de helft van de stijging van de kostprijs.

U hebt in 1969 5 in plaats van 4 nummers ontvangen, hetgeen ook in 1971 zal gebeuren. In 1971 zal namelijk een extra nummer zijn gewijd aan de financiële resultaten van grensbeplantingen. Eerder werd aangekondigd dat deze uitgave in 1970 zou verschijnen, maar dit moet tot januari 1971 worden uitgesteld. Abonnees ontvangen dit extra-nummer gratis.

Zij die de girodienst hebben gemachtigd tot periodieke overschrijving, ontvangen persoonlijk bericht.

Voor abonnementen, die niet zijn opgezegd vóór 20 december 1970, is het volledige abonnementsgeld voor 1971 verschuldigd.

J. T. M. van Broekhuizen / **Populus trichocarpa 'Fritzi Pauley'** ¹⁾

Landbouwhogeschool, Afd. Houtteelt

Inleiding

In de Westeuropese landen neemt de belangstelling voor de aanplant van de balsempopulier *P. trichocarpa* toe. Een van de oorzaken hiervan is dat van deze populiersoort enkele snel groeiende rassen zijn gevonden die niet of weinig gevoelig zijn voor bacteriekanker en Marssonina. Vooral één van deze rassen trekt momenteel de aandacht, namelijk het vrouwelijke ras dat in Engeland bekend is als *P. trichocarpa* MB, in Frankrijk als *P. trichocarpa* SP 126 en dat in België onder het nummer V 235 door het populiereninstituut te Geraardsbergen wordt beproefd. In Nederland wordt de bruikbaarheid door het Bosbouwproefstation getoetst.

Deze belangstelling en het voornemen van de Internationale Populierencommissie om rassen van *P. trichocarpa* te registreren was voor ons aanleiding om de identificatiekenmerken van eenjarige planten van dit ras vast te stellen.

¹⁾ Bewerking van een artikel, verschenen in het Ned. Bosbouw Tijdschr., jan. 1970.

Foto 1. *P. trichocarpa* 'Fritzi Pauley' afkomstig uit de V.S., geplant in 1966 als driejarige (in Hees).

Herkomst en rasnaam

Uit het voorgaande blijkt dat het ras onder verschillende voorlopige aanduidingen voorkomt. Teneinde verwarring bij eventuele uitgifte als handelsras te vermijden werd door mij in november 1969 contact opgenomen met prof. dr. Scott S. Pauley²⁾, verbonden aan de Universiteit van Minnesota (USA), met het doel een internationaal aanvaardbare naam voor het ras vast te stellen. Het was namelijk prof. Pauley, die het ras samen met dr. H. Johnsson, destijds in dienst van de „Union Allumettièrre”, selecteerde. Hij stelde voor als rasnaam te kiezen de naam van zijn echtgenote, zodat de volledige naam volgens dit voorstel luidt: *Populus trichocarpa* 'Fritzi Pauley'. Populierdeskundigen in een aantal landen werden hiervan door ons op de hoogte gesteld teneinde aan deze naam algemene bekendheid te geven.

Prof. Pauley deelde bovendien mede dat de oorspronkelijke boom in 1947 werd gevonden op 10 m boven zeeniveau op het Hart's Island in de Skagit-rivier in het Mount Baker National Park in de staat Washington, dus in het uiterste noordwesten van de USA.

Het eerste materiaal werd onder het nummer V 235 in 1948 door het populiereninstituut van de Union Allumettièrre te Geraardsbergen, België, in Europa ingevoerd. Enkele jaren later zond prof. Pauley ook Engelse en Franse onderzoekers stekken van dit ras. In 1955 werden door ons stekken geïmporteerd uit Engeland onder de aanduiding *P. trichocarpa* MB, terwijl het Bosbouwproefstation in 1966 stekken van SP 126 uit Frankrijk ontving.

²⁾ Tijdens het schrijven van dit artikel werd bericht ontvangen dat prof. Pauley op 18 april 1970 overleed.

Op basis van archiefonderzoek en van morfologische beschrijvingen werd door ons vastgesteld dat al dit materiaal inderdaad afkomstig is van de door Pauley en Johnsson in 1947 onder het nummer 126 geselecteerde boom.

Enkele ervaringen

Koster deelt mede („Populier”, aug. 1969, blz. 62-65) dat van de in Engeland op resistentie tegen bacteriekanker onderzochte klonen, alleen 'Fritzi Pauley' vrijwel niet ziek werd door inoculatie met de ziekteverwekker. Dit wordt bevestigd door Pourtet (Revue Forestière Française, jan.-febr. 1969, blz. 41-48). Beide auteurs vermelden ook de goede resistentie tegen Marssonina, de snelle groei in vergelijking met 'Robusta' en de goede vorm. Volgens een schriftelijke mededeling van Jobling (Engeland) vormen de bomen veel takken en waterloten, ook bij goed onderhoud. Hij constateerde daarnaast vooral in het westen en noorden van Engeland vrij veel breuk van de stammen, gewoonlijk op een hoogte van 10 m boven de grond. Koster berichtte ons desgevraagd schriftelijk dat in enkele kleine proefvelden van het Bosbouwproefstation in Hees bij Didam tijdens een opname op 28 juli 1970 bij dit ras opvallend meer schade door windbreuk werd waargenomen dan bij andere rassen. De oorzaak is zijns inziens een zomerstorm op 14 juli met een windkracht die wel meer in de zomer voorkomt en dus waarschijnlijk geen uitzondering is. De schade bestond uit het breken van toppen van 2-5 m lengte van vier- en zevenjarige bomen. Ook het populiereninstituut te Geraardsbergen heeft volgens Koster geconstateerd dat topbreuk bij deze kloon opvallend vaak voorkomt.

Op grond van voorgenoemde waarnemingen en de nog zeer geringe ervaringen met 'Fritzi Pauley' in Nederland is aanplant op bescheiden schaal in ons land van belang. De gesignaleerde topbreuk maant echter tot grote voorzichtigheid. Lezers die reeds over recente ervaringen beschikken, worden verzocht daarvan mededeling te doen onder opgave van nauwkeurige opgave van alle ter zake doende omstandigheden. Immers, al is dit ras in Nederland (nog) niet onder NAKB-controle in de handel, invoer van plantsoen uit andere EEG-landen is niet onwaarschijnlijk.

Morfologische beschrijving

a. Enkele algemene kenmerken van *Populus trichocarpa*

De soort *P. trichocarpa*, behorende tot de sectie Tacamahaca (balsempopulieren), heeft in tegenstelling tot de populieren van de sectie Aigeiros (zwarte populieren), waartoe een groot deel van onze handelspopulieren behoort, langwerpige eivormige bladeren. De onderzijde van het blad is licht grijsgroen of heeft een metaalachtige glans. De bladeren van de eenjarige planten zijn in het algemeen ongeveer twee maal zo lang als breed en de grootste breedte ligt duidelijk onder het midden. De meestal duidelijk met korte haren bezette bladsteel is aanzienlijk kleiner dan de halve lengte van de hoofdnerf en is in doorsnede rond of ovaal.

b. De belangrijkste kenmerken van 'Fritzi Pauley', ♀

De nu volgende kenmerken geven, voor zover ze in getallen zijn uitgedrukt (zie ook foto 2), slechts een betrekkelijk nauwkeurige indruk. Het ras is namelijk nog slechts enkele jaren achtereen geobserveerd, waardoor over de variatie van jaar tot jaar nog vrij weinig gegevens bekend zijn.

Ontluiking: Eerste helft tot midden april; ongeveer tegelijk met 'Oxford', enkele dagen eerder dan 'Heidemij'.

Blad: Lengte bladschijf en hoofdnerf gemiddeld ca 20 cm; grootste breedte gemiddeld ca 10 cm; dus bladschijf ongeveer

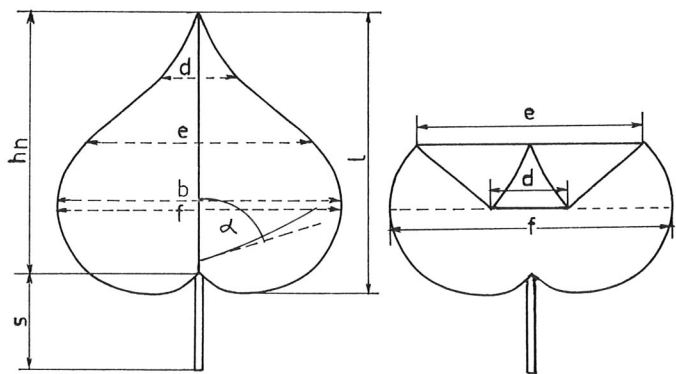

Foto 2. Bladafmetingen en gevouwen blad.

2 x zo lang als breed ($b/hn = 0,52$); breedte op $1/4 \times hn$ van de top kleiner dan $1/4 \times hn$ ($d/hn = 0,22$); breedte in het midden ruim $1/3 \times hn$ ($e/hn = 0,39$); nerfhoek gemiddeld ca 40° ; top lang en spits; voet rond, zonder of met een onduidelijke inham; bladoppervlak vlak, soms iets schotelvormig; overwegend 2 kliertjes aan de bladvoet, soms 1 en bij uitzondering 0; steel behaard, gemiddeld 5 cm lang, iets minder dan $1/4 \times hn$ ($s/hn = 0,22$), vooral aan de bovenzijde meer of minder rood of bruin aangelopen; jonge blaadjes overwegend bruingroen.

Scheut: Bovenaan en in het midden hoekig met lijsten, kort behaard, bovenaan enigszins bruin of roodbruin, in het midden groen; lenticellen in het midden van de scheut rond tot lijnvormig; knoppen vrijstaand, rond, slank, spits, ca 16-18 mm lang, kastanjebruin.

Eenjarig plantsoen: Vrij slap en vrij recht; vrij veel zijtakken (ca 15-30, afhankelijk van groei en stekafstand) tot op meer dan de halve hoogte van de scheut; takhoek 60° - 80° .

Karakteristieke kenmerken: Blad 2 x zo lang als breed, grootste breedte bevindt zich op ca $1/4 \times$ hoofdnerf vanaf de voet; bladsteel ca $1/4 \times$ hoofdnerf, nooit geheel rood; jonge scheut hoekig; knoppen vrijstaand.

Verschillen met een aantal bekende rassen: Verwarring is alleen mogelijk met 'Geneva', 'Oxford', 'Androscoggin' en de klonen van de *P. berolinensis*-groep³⁾.

De knoppen van al deze rassen zijn in de winter echter aanzienlijk korter. Van de beide eerste is 'Fritzi Pauley' bovendien te onderscheiden doordat deze twee een ronde scheut hebben. Het verschil met de genoemde rassen kan verder gemakkelijk aan de hand van het blad worden bepaald. Het vouwen van het blad, zoals dat door mij reeds eerder in dit tijdschrift (nov. 1966, blz. 59-61) is beschreven, is daartoe voor iedereen een uiterst eenvoudig en snel hulpmiddel.

Beter dan uit een vergelijkende beschrijving blijken de verschillen uit onderstaand overzicht, waarin terwille van de overzichtelijkheid de cijfers enigszins zijn afgerond.

ras	b/hn	d/hn	e/hn	knoplengete in mm
'Fritzi Pauley'	0,52	0,22	0,4	16-18
'Androscoggin'	0,57	0,30	0,5	10-11
'Geneva'	0,67	0,39	0,6	9-10
'Oxford'	0,85	0,58	0,8	9-10
berolinensis-groep	ca 0,70	ca 0,30	ca 0,6	9-10

³⁾ Deze bestaat uit enkele veel op elkaar gelijkende klonen, waarover later een publikatie zal verschijnen.

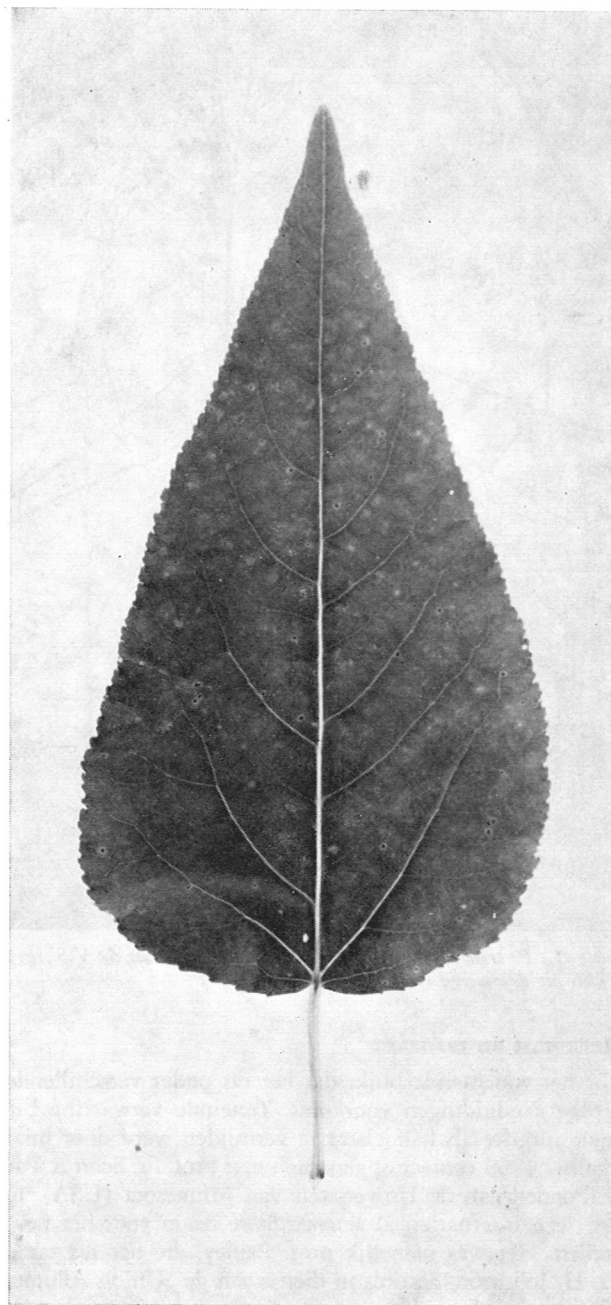

Foto 3. Blad van eenjarige *P. trichocarpa* 'Fritzi Pauley'; $1/2 \times$ ware grootte.

Foto: R. Aalbers

VOOR BETALING VAN HET

ABONNEMENT

OVER

1971

ZIE MEDEDELINGEN VAN DE REDAKTIE